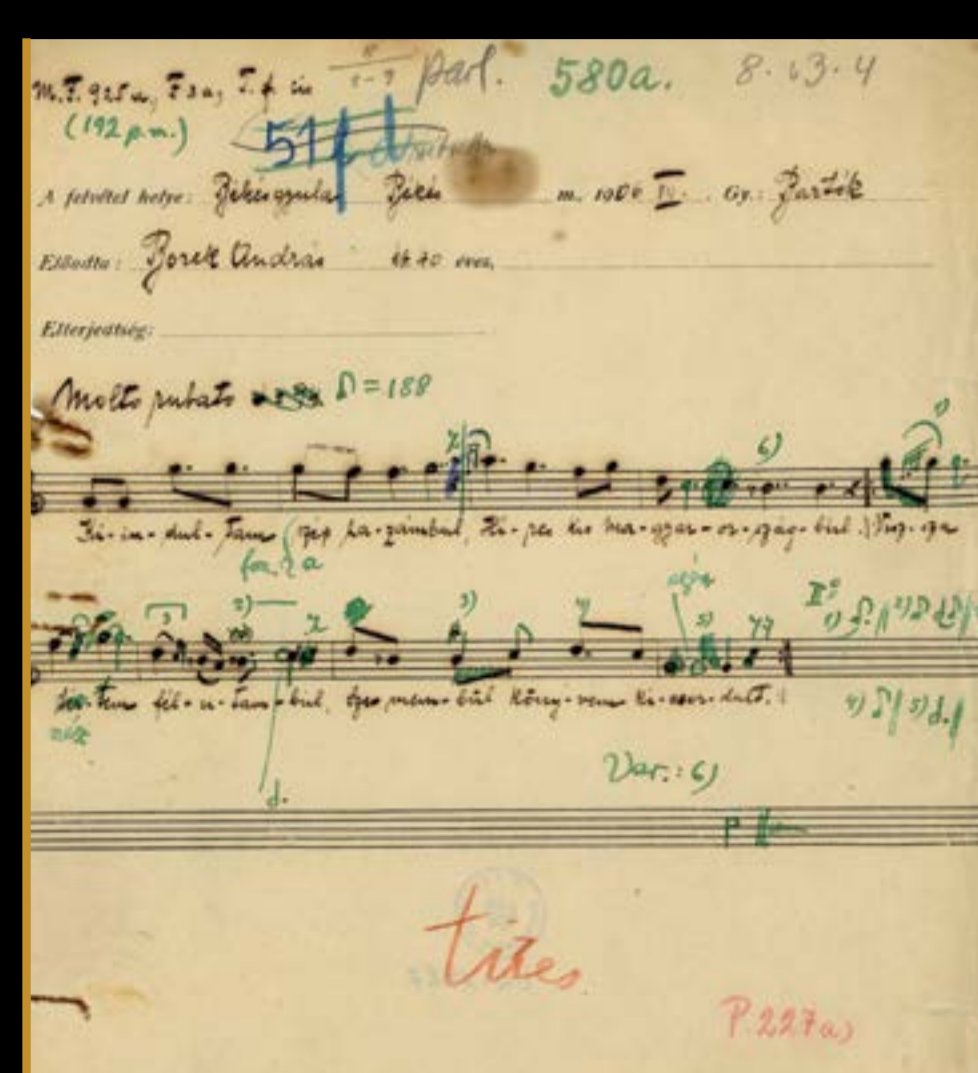

Rapszódia: a nemzeti zene eszméje és a népzene felfedezése

Magamról csak annyit, hogy a rapszódia nemsokára elkészül. Hosszú lesz és nehéz. Most új tervem van: a magyar népdalok legszebbjeit összegyűjtöm, a lehető legjobb zongorakísérettel mintegy a műdal nívojára emelem. Ez arra volna jó, hogy a külföld ilyen gyűjteményből megismerhesse a magyar népzeneét.

Bartók Elza húgának, 1904. december 26.

„Elindultam szép hazámbul”, 1906-ban gyűjtött népdal tudományos támlapja

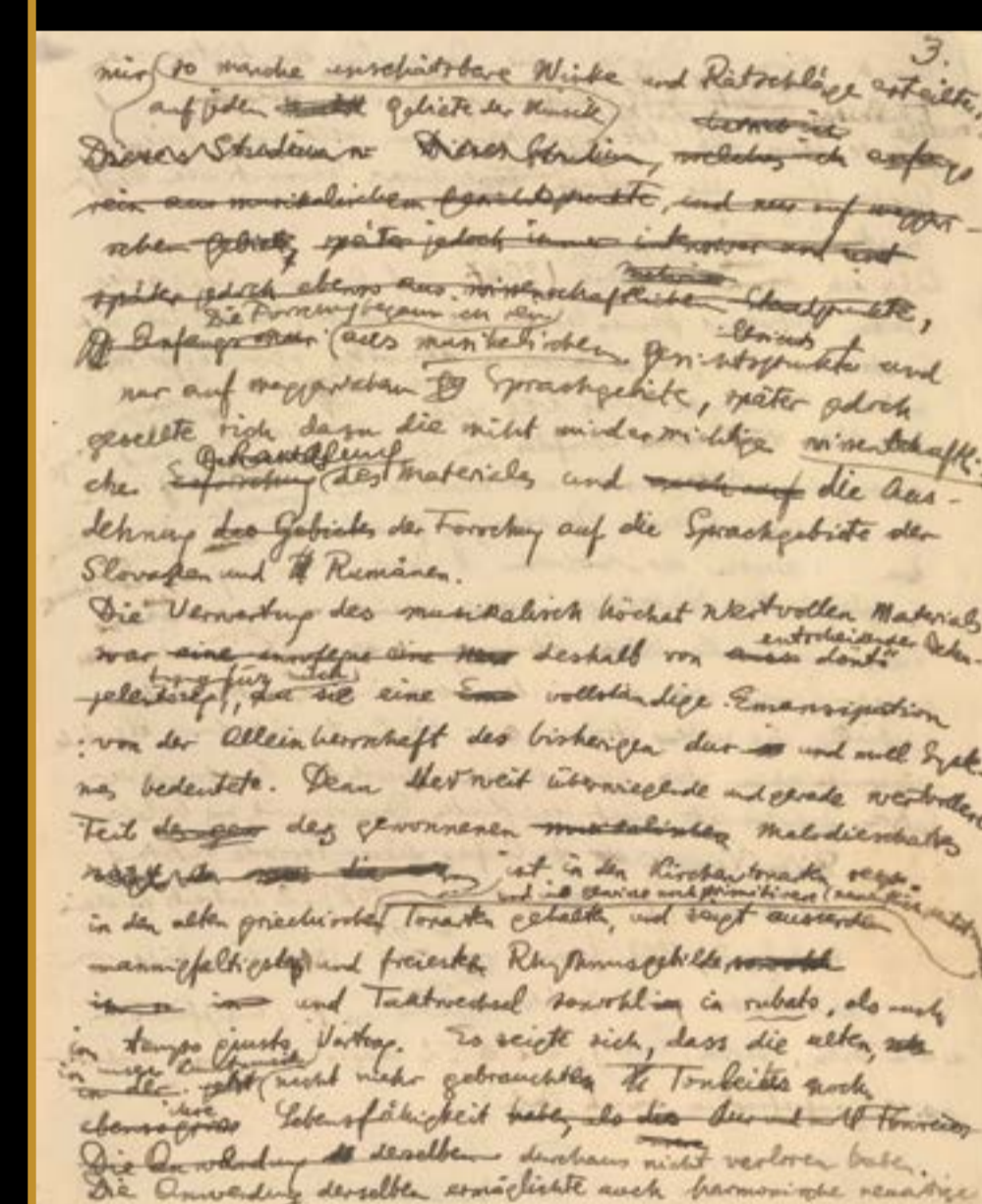

Magyar népdalok, Bartók és Kodály nagyközönségnek szánt húsz népdalfeldolgozása, 1906

Bartók és Kodály fonográf-fal, 1910

Bartók német nyelven fogalmazott önéletrajzának Kodályra és a népzene kutatásra vonatkozó részlete, 1918

Fölismertem továbbá, hogy a tévesen népdaloknak ismert magyar dallamok – amelyek a valóságban többé-kevésbé triviális népies műdalok – kevés érdekességet nyújtanak, és így 1905-ben hozzáfogtam a mindaddig teljesen ismeretlen magyar parasztzene fölkutatásához. E munkámban nagy szerencsémre kiváló zenészmunkatársat találtam Kodály Zoltán személyében, aki kitűnő érzéssel és ítélőképességgel nem egy megbecsülhetetlen útmutatást és tanácsot adott számomra a zene minden terén. Kutatásomat tisztán zenei szempontból kiindulva és kizárólag magyar nyelvterületen kezdtem meg, később azonban a szláv és román nyelvterületeken is folytattam.

Bartók, „Önéletrajz”, 1918

Tagadhatatlan, hogy a népdalkutatás, valamint általában minden népművészeti tanulmány megindulásának ösztökéjét a nemzeti érzés felébredésében kell keresnünk. A népköltési és népzenei kultúrártékek felfedezése feltűzelte a nemzeti büszkeséget s mivel összehasonlításra kezdetben semmiféle mód sem volt, minden nemzet fia azt gondolták, hogy ilyenfajta kincsek birtoklása az ő egyedüli és legsajátabb kiváltságuk.

Bartók, „Népdalkutatás és nacionalizmus”, 1936

Magyarország néprajzi térképe egy 20. század eleji atlaszban

Budapest – Deák tér, korabeli fénykép